

Stoletá výročí odbojářů

Josef Vanický se narodil 27. února 1911 v Náchodě. Později se rodina přestěhovala do malé vesničky u Častolovic. Velký vliv na jeho politické smýšlení měli otec František a jeho bratr Emil, oba ruští legionáři, vrátivší se do vlasti v roce 1920. Otec, vyučený zedník, pracoval na trati Častolovice – Solnice a proto se v roce 1926 přestěhovali do Častolovic. Zde se Josef seznámil s bratry Noskovými a stali se dobrými přáteli. Po vystudování reálného gymnázia v Kostelci nad Orlicí dojížděl do Žamberka, kde získal umístění jako úřednický čekatel u berního úřadu.

V září 1935 se oženil a přesídlil do Žamberka. V té době se republika připravovala na obranu proti hitlerovskému Německu a v pohraničí musela čelit provokacím henleinovců. Josef Vanický se jako záložní důstojník zapojil do výcviku okresní druhé zálohy na ochranu hranic. V Žamberku také vznikla převážně z dělníků Národní střelecká garda, na jejímž výcviku se rovněž podílel.

Ihned po okupaci zapojil Josefa Vanického do odboje Pravoslav Nosek. Osobně ho 4. ledna 1940 seznámil s majorem Matohlínou z Hradce Králové, se kterým měl nadále udržovat spojení. Ve zpravodajské práci Vanickému pomohly dobré známosti se záložními

důstojníky – učitelem Trejtnarem z Kunvaldu, ředitelem školy v Nekoři Reslem, Vladimírem Nožkou v Jablonném nad Orlicí a dalšími. Pravoslav Nosek mu doporučil pro krytí odbojové činnosti vstoupit do Národního souručenství. Vanický v něm byl zvolen hospodářem okresního výboru a vedoucím organizace v Žamberku.

Mnozí spolupracovníci byli gestapem zatčeni, Matohlína a Reisner popraveni. Josefa Vanického však nikdo neprozradil a tak se později aktivně zapojil do vojenského odboje, organizovaného Františkem Markalousem. Byl pověřen funkcí zpravodajského důstojníka a po určité době převzal i klíč k šifrování zpráv. O některých odbojářích nám zanechal ve svých vzpomínkách cenné informace.

Příklad by si z něho mohli vzít mnozí současní politici. Po válce intervenovali na ministerstvu financí poslanec Pravoslav Nosek a zástupci Okresního a Městského národního výboru, aby byl Josef Vanický za svou odbojovou činnost jmenován přednostou berního úřadu. Když se o tom dozvěděl, jel na ministerstvo, osobně intervenci stáhl a funkci také nikdy nedostal. Zemřel v Hradci Králové.

Pravoslav Nosek se narodil 12. června 1901 v Častolovicích. Přestože se velmi dobře učil, nastoupil

jako dělník do továrny na obuv. Jeho matka, chudá vdova, mu nemohla ze svého výdělků umožnit další vzdělání. Později se učil z učebnic mladšího bratra Rudolfa, studenta kostelecké reálky.

Svízelné sociální poměry do značné míry ovlivnily další Pravoslavův život. Záhy vstoupil do sociálně demokratické strany a aktivně se zapojil do bojů za práva dělníků. Osobně se znal s Bohumilem Laušmanem, Zdeňkem Fierlingerem, Evženem Erbanem a dalšími sociálně demokratickými funkcionáři. Vlastním studiem a četbou knih se vypracoval natolik, že mohl nastoupit do zaměstnání u Okresní nemocenské pojišťovny v Žamberku.

Před okupací se často scházel s Josefem Vanickým, kterého seznamoval s mezinárodní situací. Ihned po okupaci mu sdělil, že je připravena ilegální organizace, která má spojení se zahraničím. Pravoslav je jejím členem a má úkol získat důstojníka, který s ním bude organizovat akce v okrese. Vanického požádal o spolupráci. Říkal mu: „Víš, nebude to lehké, potrvá to delší dobu, možná dva roky, mohou nás také zatknout, ale o rodinu mít strach nemusíš. V takovém případě přijede kurýr, vyhledá manželku a bude jí pravidelně vyplácet potřebnou částku na obživu.“ Sám se od té doby scházel s Josefem Vanickým jen ve večerních

hodinách, aby nebyli tak nápadní.

Pravoslav Nosek byl zatčen v prosinci 1942 a vrátil se z koncentračního tábora koncem května 1945. Po válce byl poslancem Národního shromáždění. Do týdeníku Žambersko napsal článek o Josefu Reisnerovi. Bydlel postupně v Žamberku, v Lanškrouně a v Semilech. V březnu 1949 ilegálně odešel do zahraničí.

Jeho bratra Rudolfa Noska zatkl Gestapo již 7. července 1939. Byl odsouzen k pěti letům káznice a zemřel 14. dubna 1945 vysílením srdce.

Karel Krulich se narodil 9. srpna 1901 a za odbojovou činnost byl popraven 6. dubna 1943. Další údaje o něm se v Žamberku nedochovaly.

Václav Zaňka se narodil 28. listopadu 1911. S Karlem Bublou a Jánem Jurčo odešel na podzim 1944 na pomoc Slovenskému národnímu povstání. Spojení s povstalci se jim nezdařilo a při návratu zpět byli zadrženi německou pohraniční hlídkou. Zaňka byl při zatýkání postřelen a zranění podlehl 9. listopadu 1944 ve zlínské nemocnici.

Podle vzpomínek Josefa Vanického v archivu OV SBS Ústí nad Orlicí a kroniky Žamberka napsal

Pavel Svědihov, Žamberské listy č. 11/2011